

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет історичний
Кафедра Етнології

Затверджено
На засіданні кафедри Етнології
факультету історичного
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28.08 2019 р.)

Завідувач кафедри

Силабус з навчальної дисципліни
«Актуальні проблеми української етнології»,
що викладається в межах освітньо-наукової програми
підготовки доктора філософії з гуманітарних наук
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для
здобувачів зі спеціальності
032 – історія та археологія

Львів 2019 р.

Силабус курсу “Актуальні проблеми української етнології”
2019–2020 навчального року

Назва курсу	Актуальні проблеми української етнології
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра етнології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 гуманітарні науки; 032 історія та археологія
Викладачі курсу	Глушко Михайло Степанович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри етнології
Контактна інформація викладачів	m.s.hlushko@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Щосереди, 15:00–17:50 год. (Університетська, 1, ауд. 322)
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб самостійно займатися науковими дослідженнями . Тому у курсі представлено як огляд стану сучасної етнологічної науки в Україні , так і процесів та інструментів, які потрібні для її самостійного студіювання .
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Актуальні проблеми української етнології” є завершальною вибірковою дисципліною зі спеціальності 032 історія та археологія для освітньої програми “ історія та археологія ”, яка викладається в IV семестрі в обсязі трьох кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Мета курсу – формування необхідних теоретичних знань і практичних навиків, які дозволять критично оцінювати сучасний стан української етнології, формувати авторський погляд стосовно назрілих проблем у царині цієї ділянки наукових знань, самостійно виявляти “вузькі” місця і прогалини, способи та методи їх позитивного вирішення.
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. – Київ: Унісерв, 2002. – 88 с. Боряк О. Матеріали з історії народознавства в Україні: Каталог етнографічних програм (друга половина XVIII–XX ст.). – Київ: Українознавство, 1994. – 123 с. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження: Навч. посібник. – Львів: Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 288 с. Глушко М. Етнографічне районування України: стан, проблеми, завдання (за матеріалами наукових досліджень другої половини ХХ –

	<p>початку ХХІ ст.) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2009. – Вип. 44. – С. 179–214.</p> <p>5. Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах / За наук. ред. А. Пономарьова. – Опішне: “Українське Народознавство”, 1999. – Кн. 1. – 527 с.; Кн. 2. – 541 с.</p> <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білоус В. Українські дослідники традиційної культури та побуту зарубіжних народів (XIX ст.): нариси. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2019. – 255 с. 2. Глушко М. Колективний інформатор: переваги та недоліки інтерв'ю народознавця // Міфологія і фольклор. – 2016. – № 3–4. – С. 5–16. 3. Глушко М. Співпраця етнолога з інформатором у сучасних умовах: ключові аспекти // Поле: збірник наукових праць з історії, теорії та методології польових досліджень: у 5 т. – К.: Дуліби, 2014. – Т. 1: Вступ до спеціальності. – С. 119–126. 4. Глушко М. Проблеми історико-етнографічного районування України: сучасний стан і наукові перспективи // Народна творчість та етнологія. – 2018. – № 3. – С. 9–21. 5. Глушко М. “Материяли до українсько-руської етнольогії” – історичне видання Наукового товариства імені Шевченка у Львові (до 120-річчя початку друку) // Народна творчість та етнологія. – 2019. – № 3. – С. 5–24. 6. Горленко В. Ф. Становление украинской этнографии конца XVIII – первой половины XIX ст. – Киев: Наук. думка, 1988. – 214 с. 7. Кирчів Р. Ф. Етнографічне дослідження Бойківщини. – Київ: Наук. думка, 1978. – 174 с. 8. Народна культура українців: життєвий цикл людини: Історико-етнологічне дослідження: У 5 т. / За наук. ред. М. Гримич. – К.: Дуліби, 2008. – Т. 1: Діти. Дитинство. Дитяча субкультура. – 399 с.; 2010. – Т. 2: Молодь. Молодіжна субкультура. – 546 с.; 2012. – Т. 3: Зрілість. Жіноцтво. Жіноча субкультура. – 479 с.; 2013. – Т. 4: Зрілість. Чоловіки. Чоловіча субкультура. – 583 с.; 2015. – Т. 5: Старість. Смерть. Культура вшанування небіжчиків. – 431 с. 9. Наулко В. И. Украинская этнологическая наука: современное состояние и перспективы развития // Этнографическое обозрение. – 2003. – № 6. – С. 115–123. 10. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України: Становлення і розвиток. – Київ: Наук. думка, 1989. – 301 с.; іл. 11. Himmersley M., Atkinson P. Metody badań terenowych / Przełożył S. Dymczyk. – Poznań: Wyd-wo Zysk i S-ka, 2004. – 327 s.
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 32 години лекцій, 16 годин практичних занять та 42 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу аспірант буде: Знати етапи історичного розвитку української етнологічної науки, творчі досягнення сучасних народознавців; стан і напрями подальшої польової науково-пошукової роботи; етнографічне районування України та пов’язані з ним проблеми; “вузькі місця” у дослідження

	<p>традиційних господарських занять, народної матеріальної, духовної і соціонормативної культури українців; зв'язок народних говірок з традиційною культурою.</p> <p>Вміти самостійно оцінювати якість наукової продукцію з етнології, фольклористики, діалектології та історії; виявляти недоліки і прогалини в етнологічних студіях сучасників, шукати власні підходи їх наукового вирішення; розвивати власні нові напрями етнологічних досліджень</p>
Ключові слова	
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій і практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток етнології в Україні (кінець – XVIII – 80-ті pp. XX ст.). 2. Розвиток етнології в незалежній Україні. 3. Проблеми сучасних польових етнографічних досліджень в Україні. 4. Проблеми етнографічного районування України. 5. Проблеми дослідження культуро- та етногенезу українців. 6. Національні меншини та їх становище в незалежній Україні.
Підсумковий контроль, форма	іспит у кінці семестру, комбінований (письмовий, тестовий)
Пререквізити	Для вивчення курсу аспіранти потребують базових знань з історії, етнології , достатніх для сприйняття категоріального апарату етнології , розуміння джерел писемних та польових етнографічних матеріалів
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, навчальні проекти, творча наукова робота
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни, необхідний діапроектор, комп’ютер, лазерна указка, етнографічні карти
Критерії оцінювання (окрім для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-балльною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 30% • контрольний замір (модуль) у формі самостійної творчої роботи: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 20% • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50% <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100%</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що аспіранти виконають домашню творчу роботу із заздалегідь обраної теми. Академічна добробачесність: Очікується, що роботи аспірантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших дослідників становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобробачесності. Виявлення ознак академічної недобробачесності у творчій роботі аспіранта є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів plagiatu чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу.</p>

	<p>Література. Уся література, яку аспіранти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність аспірантів під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку чи екзамену.	<ol style="list-style-type: none"> Науково-пошукова робота народознавців наприкінці XVIII – у другій половині XIX ст. Народознавчі дослідження наприкінці XIX – у 30-х роках ХХ ст. Збирацька робота членів Наукового товариства ім. Шевченка Етнологічні дослідження етнологів у 40–80-х роках ХХ ст. Народознавчі дослідження в незалежній Україні (загальна характеристика). Сучасні українські наукові етнологічні осередки. Народознавчі періодичні й неперіодичні видання в незалежній Україні. Етнографічне музеїництво в сучасній Україні. Проблеми культурогенезу й етногенезу українців у сучасній етнологічній науці. Наукові досягнення сучасних знавців традиційних господарських заняття, домашніх промислів і ремесел українців. Матеріальна культура українців – об'єкт зацікавлення сучасних українських етнологів. Сучасний стан дослідження календарно-побутової культури українців. Народні знання – слабка ланка наукових студій українських етнологів. Сім'я і сімейний побут українців – об'єкт наукових зацікавлень сучасних народознавців. Види і методи праці етнолога в сучасних польових умовах. Колективний та індивідуальний інформатор: переваги і недоліки співпраці етнолога в сучасних умовах. Проблеми опрацювання та зберігання польових етнографічних записів. Загальний стан історико-етнографічного районування України. Полісся – найдавніший історико-етнографічних регіон України. Проблеми визначення окремих історико-етнографічних районів Південно-Західного історико-етнографічного регіону. Південно-Східний історико-етнографічний регіон та проблеми його

	<p>етнографічної диференціації.</p> <p>21. Історико-етнографічне районування України і територіальне членування української мови: збіжність і відмінність явищ.</p> <p>22. Досягнення українських діалектологів – важливе джерело народознавчих студій традиційної української культури.</p> <p>23. Етнічні процеси в сучасній Україні.</p> <p>24. Національні меншини України, їх правове, політичне і культурне становище.</p> <p>25. Прояви сепаратизму в незалежній Україні та природа їх походження.</p> <p>26. Етноконфесійне становище у сучасній Україні.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.